USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Miroslavy Holubové a soudkyň JUDr. Marcely Plutkové a Mgr. Lucie Nohelové v řízení o pozůstalosti po

zůstaviteli: **Ing. Rostislav M.,** narozený dne xxx, zemřelý dne 5. 7. 2018
posledně bytem xxx

za účasti: pozůstalá manželka - **Jiřina J.,** narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem JUDr. Vítem Rybářem
sídlem 28. října 1610/95, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

pozůstalá dcera - **Beáta M.,** narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Zátopkovou
sídlem Riegrova 857, 738 01 Frýdek-Místek

pozůstalá dcera - **Adéla M.,** narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Zátopkovou
sídlem Riegrova 857, 738 01 Frýdek-Místek

o obvyklé ceně majetku a vypořádání majetku ve společném jmění zůstavitele a pozůstalé manželky

k odvolání pozůstalé manželky a pozůstalých dcer proti usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 18. 2. 2021, č. j. 46 D 737/2018-626,

takto:

Usnesení okresního soudu se **mění** následovně:

„**I. Stanoví** se obvyklá cena majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky ke dni smrti zůstavitele částkou 2 709 791,78 Kč.

II. Určuje se, že z tohoto majetku

- patří do **pozůstalostního jmění:**

- práva a povinnosti ke vkladovému účtu č. xxx vedenému na jméno Rostislava M. u Českomoravské stavební spořitelny, a.s., se zůstatkem na účtu ke dni úmrtí ve výši **706 781 Kč** s příslušenstvím (dle sdělení Českomoravské stavební spořitelny, a.s., ze dne 22. 8. 2018 vázne na

tomto vkladovém účtu zástavní právo zajišťující pohledávky Českomoravské stavební spořitelny, a.s., ze Smlouvy o poskytnutí meziúvěru a úvěru ze stavebního spoření č. 1066845701),

- práva a povinnosti k běžnému účtu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a.s., se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši **140 710,38 Kč** s příslušenstvím,

- pohledávka vůči zůstaviteli z titulu náhrady toho, co ze společného majetku bylo vynaloženo na výhradní majetek zůstavitele v podobě použití peněžních prostředků ze SJM na úhradu výlučného dluhu zůstavitele u Stavební spořitelny České spořitelny a.s. dle smlouvy ze dne 5. 10. 2007, a to bezhotovostními převody z účtu zůstavitele č. xxx na účet č. xxx v období od 15. 11. 2013 do 2. 2. 2018 v celkové výši **213 060 Kč**,

- pohledávka zůstavitele za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, regionální pobočkou Ostrava, pobočkou pro Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj, z titulu přeplatku pojistného, ke dni úmrtí ve výši **10 341 Kč**,

- pohledávka zůstavitele za Okresní správou sociálního zabezpečení Frýdek-Místek z titulu přeplatku pojistného, ke dni úmrtí ve výši **20 165 Kč**, a

- pohledávka zůstavitele za Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, územní pracoviště ve Frýdku-Místku, z titulu přeplatku na dani z příjmů fyzických osob, ke dni úmrtí ve výši **2 045 Kč**,

- pohledávka za pozůstalou manželkou Jiřinou J. z titulu vyrovnání podílů z vypořádání společného jmění manželů v celkové výši **261 793,51 Kč**,

- patří pozůstalé manželce **Jiřině J.**:

- práva a povinnosti k běžnému účtu č. xxx vedenému na jméno J. Jiřina u MONETA Money Bank a.s. se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši **33 497,89 Kč** s příslušenstvím,

- pohledávka za innogy Energie, s.r.o. z titulu přeplatku za odběr zemního plynu ve výši **1 464,66 Kč** s příslušenstvím (periodická faktura č. 194001338479), a ve výši **2 942,44 Kč** (faktura ukončeného odběru č. 110001469223),

- pohledávka za innogy Energie, s.r.o. z titulu přeplatku za odběr elektrické energie v celkové výši **114,34 Kč** s příslušenstvím,

- tiskárna výrobce Samsung Xpress M2070W v obvyklé ceně ke dni úmrtí zůstavitele **2 240 Kč**,

- rohový gauč světlý v obvyklé ceně ke dni úmrtí zůstavitele **9 470 Kč**,

- sekačka na trávu Honda HRG 466 SKEP v obvyklé ceně ke dni úmrtí zůstavitele **11 190 Kč**,

- zahradní gril výrobce Tarrington House v obvyklé ceně ke dni úmrtí zůstavitele **2 550 Kč**,

- zahradní stůl v obvyklé ceně ke dni úmrtí zůstavitele **6 390 Kč**,

- 6 kusů zahradní křesla v obvyklé ceně ke dni úmrtí zůstavitele **7 630 Kč**,

- práva a povinnosti k běžnému účtu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a.s. se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši **723 962,67 Kč** s příslušenstvím,

- práva a povinnosti k termínovanému vkladu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a.s. se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši **815 237,40 Kč** s příslušenstvím.“

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením okresní soud rozhodl o stanovení obvyklé ceny majetku patřícího nesporně do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky (dále též SJM) ke dni smrti zůstavitele částkou 2 759 791,78 Kč a určil, že z tohoto majetku patří do pozůstalostního jmění práva a povinnosti ke vkladovému účtu č. xxx vedenému na jméno Rostislava M. u Českomoravské stavební spořitelny, a.s., se zůstatkem na účtu ke dni úmrtí ve výši 706 781 Kč s příslušenstvím, práva a povinnosti k běžnému účtu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a.s. se zůstatkem na účtu ke dni úmrtí ve výši 140 710,38 Kč s příslušenstvím, pohledávka vůči zůstaviteli z titulu náhrady toho, co ze společného majetku bylo vynaloženo na výhradní majetek zůstavitele v podobě použití peněžních prostředků ze společného jmění manželů (dále jen SJM) na úhradu výlučného dluhu zůstavitele u Stavební spořitelny České spořitelny a.s. v celkové výši 213 060 Kč, pohledávka vůči pozůstalé dceři Adéle M. z titulu neplatného právního jednání zůstavitele – darování finanční částky dne 23. 1. 2017 v celkové výši 50 000 Kč, obchodní závod zůstavitele podnikajícího pod jménem Ing. Rostislav M., a to pohledávka zůstavitele za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ve výši 10 341 Kč, pohledávka zůstavitele za Okresní správou sociálního zabezpečení ve výši 20 165 Kč a pohledávka zůstavitele za Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště ve Frýdku-Místku, ve výši 2 045 Kč, a dále do pozůstalostního jmění z majetku v SJM patří dle tohoto rozhodnutí pohledávka za pozůstalou manželkou Jiřinou J. z titulu vyrovnání podílů z vypořádání společného jmění manželů v celkové výši 236 793,51 Kč. Dále okresní soud určil, že pozůstalé manželce Jiřině J. z tohoto majetku patřícího nesporně do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky patří práva a povinnosti k běžnému účtu č. xxx vedenému na jméno Jiřina J. u MONETA Money Bank a.s., se zůstatkem na účtu ke dni úmrtí ve výši 33 497,89 Kč s příslušenstvím, pohledávka za innogy Energie, s.r.o., ve výši 1 464,66 Kč a ve výši 2 942,44 Kč v souvislosti s odběrem zemního plynu a ve výši 114,34 Kč v souvislosti s odběrem elektrické energie, tiskárna výrobce Samsung Xpress M2070W v obvyklé ceně 2 240 Kč, rohový gauč světlý v ceně 9 470 Kč, sekačka na trávu Honda HRG 466 SKEP v ceně 11 190 Kč, zahradní gril Tarrington House ve výši 2 550 Kč, zahradní stůl v obvyklé ceně 6 390 Kč, 6 kusů zahradních křesel v obvyklé ceně 7 630 Kč, práva a povinnosti k běžnému účtu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a.s., se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši 723 962,67 Kč, práva a povinnosti k termínovanému vkladu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a.s., se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši 815 237,40 Kč s příslušenstvím, s tím, že pozůstalá manželka je povinna uhradit pohledávku dědiců zůstavitele z titulu vyrovnání podílů z vypořádání společného jmění manželů v celkové výši 236 793,51 Kč. Jak vyplývá z odůvodnění napadeného usnesení, zůstavitel zemřel bez zanechání pořízení pro případ smrti, byl ženatý a jako dědičky ze zákona byly zjištěny pozůstalá manželka Jiřina J. a pozůstalé dcery Beáta M. a Adéla M., které jsou způsobilé dědit a dědictví neodmítly. K uzavření manželství mezi zůstavitelem a pozůstalou manželkou došlo dne 3. 11. 2013 a nebylo zjištěno, že zůstavitel a pozůstalá manželka uzavřeli smlouvu, kterou by modifikovali zákonný rozsah svého společného jmění manželů. Mezi účastníky nedošlo k dohodě o vypořádání majetku patřícího do SJM. Proto okresní soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí s tím, že v rámci odůvodnění napadeného usnesení odůvodnil své rozhodnutí k jednotlivým položkám, jejich zařazení či nezařazení do společného jmění i důvody jejich přikázání do pozůstalosti či pozůstalé manželce.

2. Včasným odvoláním napadly uvedené usnesení všechny účastnice tohoto řízení. Nesouhlasily s napadeným usnesením a navrhovaly jeho změnu - navrhovaly do SJM zařadit v odvolání namítané

položky a vypořádat SJM ve smyslu svých odvolacích námitek. V rámci svého odvolání, jejich doplnění a vzájemných vyjádření k odvolání pak rozsáhle polemizovaly se závěry okresního soudu a s odvolacími námitkami protistrany. Pro stručnost tato jejich tvrzení budou konstatována dále v souvislosti s odůvodněním rozhodnutí ve vztahu k jednotlivým položkám, když se současně jedná o tvrzení těchto účastníků k posouzení jimi uplatněných nároků a návrhů.

3. Z odvolání pozůstalé manželky lze shrnout, že tato trvá na tom, aby do SJM byly zařazeny a vypořádány položky: č. 34 a č. 35 – rodinný dům a zde specifikované nemovitosti nebo případně položka č. 64 – vypořádání vnosů z prostředků SJM na výlučný majetek zůstavitele v souvislosti se stavbou rodinného domu, položky č. 65 a 66 – vypořádání vnosů z prostředků ze SJM na dluhy zůstavitele v souvislosti s výživným pro dcery Adélu a Beátu, položky č. 67, 68 a 69 – vypořádání vnosů ze SJM na dluhy zůstavitele v souvislosti s kapitálovým životním pojištěním, penzijním připojištěním a životním pojištěním, položky č. 71 a 72 – vypořádání vnosů z prostředků SJM na výlučné dluhy zůstavitele v souvislosti se splacením půjček - finančních prostředků poskytnutých matkou a sestrou zůstavitele a položky č. 73 a 74 – pohledávka z neplatného darování částky 250 000 Kč každé z dcer.

4. Pozůstalé dcery žádaly, aby položka č. 22 – vkladový účet - byla posouzena jako celek s tzv. meziúvěrem a byla přikázána pozůstalé manželce. Dále žádaly provést řádné ocenění obchodního závodu, kdy namítaly nesprávný postup při určení ceny obchodního závodu a žádaly tuto položku (č. 26) obchodní závod zařadit do pozůstalosti. Dále navrhovaly, aby práva a povinnosti k účtu se zůstatkem 723 962,67 Kč a se zůstatkem 815 237,40 Kč vedených u ČSOB, a.s., byly zařazeny do pozůstalosti. Pokud jde o zařazení částky 50 000 Kč (pohledávky vůči pozůstalé dceři Adéle M. z titulu neplatného právního jednání zůstavitele – darování) do pozůstalostního jmění, namítaly, že uvedenou částku je nutno považovat za běžný dar, a tudíž není důvod k němu v pozůstalostním řízení přihlížet. Dále namítaly, že pozůstalá dcera Beáta přihlásila pohledávku 293 540 Kč jako dluh zůstavitele z titulu bezdůvodného obohacení, kdy jí zůstavitel nevyplatil celé pojistné plnění z pojistné smlouvy (uzavřené rodiči ve prospěch této dcery). Ze strany pozůstalých dcer bylo rovněž namítáno, že nebyl zjištěn veškerý majetek, zejména nebylo provedeno dostatečné šetření k bankovním účtům a podobným finančním produktům.

5. Odvolací soud k odvolání účastníků přezkoumal napadené usnesení, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že je namístě napadené usnesení změnit. Odvolací soud napadené usnesení přezkoumal se zaměřením na konkrétní odvolací námitky, tedy přezkoumal položky, jejichž případné zařazení či nezařazení do SJM a jejichž vypořádání je rozporováno. Za tímto účelem nařídil ve věci ústní jednání.

6. U jednání před odvolacím soudem bylo provedeno dokazování, a to výpisem z katastru nemovitostí vedeným u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Frýdek-Místek, pro k. ú. xxx, obec xxx, LV č. xxx (založeném na čl. 7-8 spisu), kupními smlouvami ze dne 22. 3. 2018, ze dne 14. 10 2013, ze dne 28. 2. 2013 (jak jsou založeny na č. l. 99-112 spisu), zprávou Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR ze dne 29. 8. 2018, České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 8. 2018, Finančního úřadu pro Moravskoslezský kraj ze dne 5. 3. 2019 (založených na čl. 32, 33, 137 spisu), sdělením Vladimíra A. ze dne 8. 7. 2019 (založeného na čl. 283 spisu), zprávou ČMSS, a.s. ze dne 8. 1. 2019 (založené na čl. 89 spisu), ročním výpisem z účtu účastníka penzijního připojištění číslo smlouvy 0062959919, NN penzijní společnost, a.s., ze dne 21. 4. 2018 (založeným na čl. 465 spisu), potvrzením o provedení změny ve smlouvě č. 0062959919 ze dne 20. 7. 2012 (založeno na čl. 465 spisu), listinou nazvanou Informace České pojišťovny o stavu pojistné smlouvy k datu 11. 10. 2017 - pojistná smlouva číslo 68686174-11, potvrzením změny v pojištění ze dne 12. 12. 2008 (obě listiny založeny na čl. 467 spisu), sdělením České pojišťovny a. s. ze dne 26. 10. 2004 k uvedení bankovního spojení a částky pojistného k úhradě (založeno na čl. 468 spisu) a dále listinou vystavenou ING životní pojišťovna N. V. k pojistné

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Gaždová.

smlouvě číslo 30578504 - kapitálové životní pojištění (založené na čl. 469 spisu). Skutková zjištění získaná tímto dokazováním odvolací soud uvádí u jednotlivých projednávaných položek (viz níže).

7. Jak vyplývá z ustanovení § 162 z. ř. s., nedojde-li k dohodě, soud usnesením podle zásad uvedených v občanském zákoníku určí, jaký majetek ze společného jmění patří do pozůstalostního jmění a jaký majetek patří pozůstalému manželovi, popřípadě též stanoví pohledávku potřebnou k vypořádání majetku ze společného jmění. Je nutno zdůraznit, že jmění zahrnuje jak majetek, tak dluhy, přičemž z dikce ustanovení § 162 z. ř. s. vyplývá, že má být rozhodováno o tom, jaký majetek patří do pozůstalostního jmění a jaký pozůstalému manželovi. Dle ustanovení § 737 odst. 2 občanského zákoníku má vypořádání dluhů účinky jen mezi manžely, věřitelé nejsou účastníky řízení o pozůstalosti, proto společné dluhy manželů nemohou být vypořádávány v rámci vypořádání společného jmění v řízení o pozůstalosti. Odvolací soud tak konstatuje, že v rámci řízení o pozůstalosti se společné dluhy manželů při vypořádání společného jmění nevypořádávají, a to také kvůli věřitelům, kteří nejsou účastníky řízení o pozůstalosti. Dle ust. § 742 odst. 1 písm. b) o. z. každý z manželů (při vypořádání SJM) nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek.

8. Při zjišťování, které věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřily do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky, je namístě stejný postup jako při zjišťování majetku náležejícího zůstaviteli. Soud vychází nejen z tvrzení a výpovědí účastníků řízení nebo z důkazů jimi navržených, ale je povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění rozhodných skutečností. Získaná skutková zjištění soud posoudí a do aktiv a pasiv pozůstalosti (společného jmění) sepíše jen takový majetek, o němž bylo zjištěno (jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní), že patřil zůstaviteli (do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky). Při tomto postupu současně přihlíží k tomu, že u těch aktiv nebo pasiv, která jsou mezi účastníky sporná, se smí omezit jen na zjištění spornosti. Sporností aktiv nebo pasiv dědictví se rozumí rozdílná (rozporná) tvrzení účastníků řízení o skutečnostech, které jsou rozhodné pro posouzení (právní závěr), zda věc nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh patřily zůstaviteli. Jsou-li údaje účastníků shodné nebo liší-li se jen v okolnostech, které nejsou pro právní hodnocení významné, nejde o spor o aktiva nebo pasiva dědictví. V případě, že účastníci mají jen rozdílný právní názor na otázku, zda věc nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh patřily zůstaviteli, nemůže se soud omezit jen na „zjištění spornosti“; na základě svého právního posouzení musí rozhodnout, zda patří nebo nepatří do dědictví (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2138/2006).

9. Z obsahu spisu se podává, že zůstavitel zemřel jako ženatý dne 5. 7. 2018, kdy manželství bylo uzavřeno počátkem listopadu 2013. Zůstavitel zanechal pozůstalou manželku a dvě dcery, nezanechal pořízení pro případ smrti. Nebylo zjištěno a ani tvrzeno, že by zůstavitel se svou manželkou uzavřeli smlouvu o modifikaci rozsahu svého společného jmění. Mezi účastníky nedošlo k dohodě o vypořádání společného jmění. Jak je konstatováno výše, v rámci odvolacího řízení bylo napadené usnesení přezkoumáváno zejména z hlediska uplatněných odvolacích námitek a u ústního jednání byly přezkoumávány zejména položky, kterých se týkaly odvolací námitky. Ve vztahu k dalším (již nezpochybněným) položkám, k jejich nezařazení a zařazení do SJM a k jejich vypořádání lze pro stručnost odkázat na odůvodnění napadeného usnesení. Níže odvolací soud uvádí zjištění a závěry týkající se jednotlivých odvolacích námitek.

10. Pokud jde o námitku pozůstalých dcer, že nebyla zjištěna veškerá aktiva spadající do SJM, odvolací soud konstatuje, že ve spise jsou založeny zprávy peněžních ústavů a podobných institucí, a proto ohledně zjištění k rozsahu majetku odkazuje na odůvodnění napadeného usnesení. Žádná další aktiva spadající do SJM, než jak vyplývá z napadeného usnesení, odvolacím soudem zjištěna nebyla. Není povinností soudu činit podrobná šetření ke zjištění majetku zůstavitele, případně ke zjištění majetku v SJM, soud zásadně vychází z majetku označeného účastníky v řízení o pozůstalosti, případně ze zjištění z příslušných evidencí či jiných zjištění k majetku, která vyjdou v průběhu řízení najevo. Pozůstalá manželka uvedla, že žádný další majetek k vypořádání v SJM neexistuje, pozůstalé dcery nebyly schopny žádný další majetek k vypořádání specifikovat. Proto tuto odvolací námitku

odvolací soud neshledal důvodnou, neboť v rámci odvolacího řízení nebylo zjištěno, že by existoval další majetek v SJM zůstavitele a pozůstalé manželky, který by bylo nad rámec napadeného usnesení namístě vypořádávat.

11. K položce č. 22 – vkladový účet č. xxx u Českomoravské stavební spořitelny, a.s., a k námitce pozůstalých dcer, že by vkladový účet měl být posouzen jako celek s tzv. meziúvěrem, odvolací soud uvádí, že pokud jde o tzv. meziúvěr, tak zjištěný dluh z meziúvěru může být projednán pouze v rámci vypořádání pozůstalosti jako pasivum zůstavitele. Jak vyplývá z napadeného usnesení, vkladový účet byl zařazen do SJM a přikázán do pozůstalosti. Pozůstalé dcery žádaly tento specifický bankovní produkt zařadit do společného jmění manželů (kdy není ani spor mezi účastníky o tom, že by měl spadat do SJM), a okresní soud měl uvedený produkt posuzovat jako nedílný celek. S uvedeným závěrem pozůstalá manželka nesouhlasila. Ze zprávy ČMSS, a.s. (založené na čl. 89 spisu) byla odvolacím soudem zjištěna výše zůstatku na předmětném vkladovém účtu k 5. 7. 2018 ve výši 706 781 Kč a výše dluhu na předmětném meziúvěrovém účtu 1 500 612 Kč. Tyto skutečnosti nebyly v odvolacím řízení nijak konkrétně zpochybněny a lze odkázat i na skutková zjištění okresního soudu. Odvolací soud má za to, že tato odvolací námitka pozůstalých dcer je nedůvodná, dle jeho názoru se nejedná o jeden produkt, jedná se o dvě samostatné věci v právním smyslu, kdy stavební spoření představuje peněžní prostředky na účtu (vkladový účet), meziúvěr (resp. odpovídající dluh) představuje pasivum (dluh z úvěru), který nemůže být jako pasivum vypořádáván v rámci SJM (k tomu srov. b. 7 odůvodnění tohoto rozhodnutí). Odvolací soud má tak shodně s okresním soudem zato, že vkladový účet a meziúvěr netvoří z hlediska posuzované věci celek, tak jak je namítáno pozůstalými dcerami a do aktiv SJM bylo správně zařazeno aktivum odpovídající zůstatku na vkladovém účtu (práva a povinnosti ke vkladovému účtu).

12. Pokud jde o další odvolací námitku, že do pozůstalosti byla přihlášena pohledávka pozůstalé dcery Beáty ve výši 293 540 Kč a že tato pohledávka by měla být zařazena do SJM a vypořádána, odvolací soud konstatuje, že se jedná o tzv. pasivum, dluh zůstavitele, který nelze vypořádávat v rámci vypořádání SJM, může být vypořádán toliko v rámci vypořádání pozůstalosti. Dle tvrzení pozůstalé dcery se jedná o finanční částku, kterou zůstavitel obdržel z pojistné smlouvy uzavřené ještě za trvání prvního manželství zůstavitele ve prospěch pozůstalé dcery, tuto finanční částku jako pojistné plnění však zůstavitel pozůstalé dceři nepředal. Uvedenou pohledávkou se odvolací soud v této fázi řízení nezabýval právě z důvodu, že se jedná o tzv. pasivum pozůstalosti, o kterém bude rozhodnuto až konečným rozhodnutím v řízení o pozůstalosti. Ani v případě, že by se jednalo o dluh spadající do SJM, nelze tuto pohledávku v této fázi řízení vypořádat (k tomu srov. b. 7 odůvodnění tohoto rozhodnutí).

13. K položkám č. 24 a 25 a k požadavku pozůstalých dcer na přikázání zůstatku finančních prostředků na účtech vedených u ČSOB, a.s., ze SJM do pozůstalosti, odvolací soud uvádí, že tyto byly dle napadeného usnesení zařazeny do společného jmění manželů a přikázány manželce. Pozůstalé dcery namítaly, že tyto položky by bylo vhodné zařadit do pozůstalosti z důvodu, aby z těchto prostředků mohla být uhrazena pasiva pozůstalosti, případně další zjištěné dluhy. Pozůstalá manželka trvala na zařazení těchto prostředků do SJM a na tom, aby byly přikázány pozůstalé manželce. Existence tohoto majetku ke dni smrti zůstavitele není mezi účastníky sporná, není rozporováno, že ve zjištěném rozsahu tento majetek patřil do SJM, je však spor o tom, jakým způsobem tento majetek vypořádat. Výše zůstatku na účtech vyplývá z listinných důkazů založených ve spise a lze odkázat na skutková zjištění vyjádřená v odůvodnění napadeného usnesení. Ve vztahu k uvedeným účtům se pro úplnost dodává, že dle tvrzení pozůstalé dcery Adély na uvedených účtech měly být původně prostředky ve výlučném vlastnictví zůstavitele celkem ve výši cca 3 500 000 Kč (resp. částka 2 735 757 Kč a částka 850 000 Kč získaná za prodej bytu ve výlučném vlastnictví zůstavitele), které se v současné době na účtu nenachází; uvedená částka se na účtu nacházela před uzavřením manželství a byla ve výlučném vlastnictví zůstavitele. Uvedené tvrzení nebylo nijak pozůstalou manželkou zpochybněno, je však mezi účastníky sporné, jak bylo

s touto finanční částkou naloženo, tj. zda byla investována na pořízení nemovitostí, na úhradu jiných závazků (pojistného) či jiným (a jakým) způsobem.

14. K položkám č. 65 a 66 – posouzení vnosů prostředků ze SJM na výživné pro dcery zůstavitele lze odkázat na závěry vyjádřené v odůvodnění napadeného usnesení. Uvedené položky nebyly okresním soudem do SJM zařazeny a odvolací soud s tímto postupem souhlasí a v této souvislosti konstatuje přijatou judikaturu ve vztahu k posouzení této problematiky, zejména poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 5827/2017 ze dne 30. 1. 2018 a sp. zn. 22 Cdo 405/2015 ze dne 24. 2. 2015. V dané věci je nutno vycházet ze skutečnosti, že manželství zůstavitele a pozůstalé manželky bylo uzavřeno za situace, kdy existovala a trvala vyživovací povinnost zůstavitele k uvedeným dcerám, zůstavitel si plnil zákonnou vyživovací povinnost. Pozůstalá manželka v době uzavírání manželství věděla nebo měla vědět, že zůstavitel má tyto vyživovací povinnosti, které trvají. Okresní soud tedy postupoval správně, pokud uvedené položky do seznamu aktiv SJM nezařadil a nevypořádával.

15. K položkám č. 73, 74 – pohledávky vůči pozůstalým dcerám z titulu neplatného právního jednání zůstavitele – darování finanční částky 250 000 Kč každé z dcer odvolací soud uzavřel, že je mezi účastníky spor o skutkových okolnostech týkajících se poskytnutí daru, kdy dcery přijetí uvedených částek nezpochybňují, ale tvrdí, že se nejedná o dar. Dcera Adéla uvedenou částku považuje za doplatek na výživném ve výši 200 000 Kč za poslední rok jejího studia a za období jejího studijního pobytu v cizině a částku 50 000 Kč považuje za dar poskytnutý v souvislosti s ukončením studia; má však za to, že tato částka je s ohledem na celkové poměry a majetkovou situaci v rodině nutno považovat jako dar obvyklý. Pozůstalá dcera Beáta uvedenou částku považovala nikoli za dar, ale za výplatu pojistného plnění, které obdržel zůstavitel z pojistné smlouvy uzavřené ve prospěch dcery Beáty jejími rodiči ještě za trvání prvního manželství zůstavitele, kdy zůstavitel vyplatil z pojistného plnění dceři pouze tuto částku (zbývající částku 293 546 Kč si ponechal a pozůstalá dcera Beáta uvedenou částku přihlásila v řízení o pozůstalosti jako pasivum – viz výše b. 12 odůvodnění). Pozůstalá manželka trvala na tom, že uvedené částky byly poskytnuty pozůstalým dcerám zůstavitelem darem, o tomto darování se dověděla pozůstalá manželka až v průběhu pozůstalostního řízení, a proto namítla relativní neplatnost těchto darování. Mezi účastnicemi je tak skutkový spor o okolnostech podstatných pro právní posouzení existence namítané pohledávky, proto se soud musí soud omezit pouze na konstatování spornosti existence pohledávek z titulu neplatného darování. Pokud jde o darování částky 50 000 Kč dceři Adéle, odvolací soud se neztotožňuje se závěry okresního soudu o neplatnosti právního jednání zůstavitele - darování. Dle tvrzení pozůstalé dcery Adély (obdarované) se jedná o dar s ohledem na všechny okolnosti obvyklý. Posouzení této otázky (obvyklosti daru a tzv. běžné záležitosti v právním jednání manželů) je otázkou právního posouzení, jde o spor právní a toto posouzení tak náleží pozůstalostnímu soudu. Pozůstalá dcera k tomu uvedla, že její sestra Beáta v souvislosti s ukončením studia dar již obdržet nemohla, jelikož ukončila studium bezprostředně před úmrtím zůstavitele. K narozeninám, na Vánoce a při obdobných příležitostech dostávaly obě dcery od otce šperky, většinou v ceně kolem 10 000 Kč. Pozůstalá manželka věděla, že dceři tato částka byla zůstavitelem poskytnuta, výslovně se s ní o tom nijak nebavila, ale věděla o tom, že za uvedenou částku byly uhrazeny částečně náklady na společný výlet s otcem a pozůstalou manželkou do Barcelony. Dále pozůstalá dcera Adéla uvedla, že zůstavitel jí platil třeba i dovolenou, dárek pro jejího syna při příležitosti jeho narození, v roce 2012 byli na dovolené na severu Evropy, kdy takto zůstavitel zaplatil cca 50 000 Kč (za pozůstalou dceru). Uvedené skutečnosti pozůstalá manželka nijak nezpochybňovala, ovšem s tím, že své náklady za cestu do Barcelony si hradila sama. Dcery jezdívaly s otcem na zahraniční dovolené každoročně, dostávaly od něj dárky i peníze, ale nikdy nepátrala po tom, v jaké výši dary dostávaly. Vzhledem ke všem uvedeným skutečnostem odvolací soud dovodil, že poskytnutí daru ve výši 50 000 Kč při dané životní události (ukončení vysokoškolského studia) i s přihlédnutím k celkové majetkové situaci (jak vyplývá i ze zjištění k majetku zůstavitele v tomto řízení) představuje dar obvyklý a z hlediska právního jednání

zůstavitele ve vztahu k SJM jde o běžnou záležitost ve smyslu ust. § 714 o. z. Proto neakceptoval tak námitku pozůstalé manželky o neplatnosti tohoto darování. Druhý manžel o takovém běžném jednání nemusí vědět ani na ně nemusí být upozorněn. Zároveň nelze dovodit, že by částku odpovídající výši tohoto daru bylo možno posoudit jako částku k náhradě dle ust. § 742 odst. 1 písm. b) o. z. Odvolací soud tak uzavřel, že uvedenou položku (resp. majetek v hodnotě 50 000 Kč) nelze ve smyslu ustanovení § 162 z. ř. s. zařadit do seznamu aktiv SJM.

16. Pokud jde o položky č. 67 až 69 – pohledávky vůči zůstaviteli z titulu náhrady toho, co bylo ze společného majetku vynaloženo na výhradní majetek zůstavitele v podobě použití peněžních prostředků ze SJM na kapitálové životní pojištění zůstavitele u ING Životní pojišťovny N. V., na penzijní připojištění zůstavitele u ING Penzijní fond, a. s. a na životní pojištění zůstavitele u České pojišťovny, a. s., které okresní soud do SJM nezařadil, manželka trvala na jejich zařazení do aktiv SJM a jejich vypořádání. Z listinných důkazů založených ve spise byla prokázána existence uvedených smluvních vztahů a skutečnost, že příslušné smlouvy byly uzavřeny před vznikem manželství; uvedené skutečnosti nejsou v řízení ani zpochybňovány. Spor je o existenci pohledávky vůči zůstaviteli tak, jak je uplatňována pozůstalou manželkou. Dle tvrzení pozůstalé manželky bylo pojistné na uvedené smlouvy placeno z prostředků v SJM, pojistné plnění bylo vyplaceno dceři Adéle, a to ve všech třech případech až po úmrtí zůstavitele. Pozůstalá manželka neměla vliv na určení obmyšlené osoby (smlouvy uzavíral zůstavitel ještě před uzavřením jejich manželství) a pokud bylo pojistné vyplaceno obmyšlené osobě, bylo dle pozůstalé manželky z prostředků patřících do SJM plněno na výlučný dluh zůstavitele, a proto trvá na jeho vypořádání. O existenci nějakých smluv věděla, nevěděla však nic konkrétního. Pozůstalá dcera Adéla potvrdila, že pojistná plnění z uvedených smluv jí byla ve všech třech případech vyplacena, trvá na tom, že pozůstalá manželka věděla o tom, že je pozůstalá dcera uvedena jako obmyšlená osoba. Mezi účastníky je spor o tom, z jakých prostředků bylo hrazeno tzv. pojistné, kdy dle tvrzení pozůstalé manželky byly uvedené částky hrazeny z účtu, na který přicházela zůstaviteli odměna v souvislosti s jeho podnikáním. Pozůstalá manželka tedy požaduje vnosy za období od uzavření manželství do konce června 2018, kdy pokud jde o kapitálové pojištění, činilo pojistné 19 000 Kč ročně, penzijní připojištění 24 000 Kč ročně a u České pojišťovny 450 Kč měsíčně. Pozůstalé dcery však zpochybnily, že by uvedené částky byly hrazeny z prostředků v SJM, dle jejich tvrzení byly hrazeny z výlučných prostředků zůstavitele. Nerozporují, že byly tyto částky hrazeny z účtu, na který chodila i odměna zůstavitele v souvislosti s podnikáním, ale tvrdí, že na tomto účtu před uzavřením manželství byly prostředky ve výlučném vlastnictví zůstavitele ve výši cca 3,5 milionů Kč a je na manželce, aby prokázala, jak bylo s těmito prostředky naloženo – resp. že pojistné nebylo hrazeno právě z těchto prostředků ve výlučném vlastnictví. Je podle názoru pozůstalých dcer na pozůstalé manželce, aby prokázala účel využití těchto prostředků ve výlučném vlastnictví zůstavitele. Výše uhrazeného pojistného na jednotlivé pojistné smlouvy vyplývá z listinných důkazů založených ve spise na č. l. 465 – 469, ze kterých vzal odvolací soud za prokázáno, že uvedené pojistné smlouvy byly uzavřeny před uzavřením manželství zůstavitele s pozůstalou manželkou; výše příspěvku účastníka hrazeného na penzijní připojištění sjednané u NN penzijní společnosti, a.s. činila 2 000 Kč měsíčně (hrazeno bylo čtvrtletně 6 000 Kč), na pojistnou smlouvu sjednanou s Českou pojišťovnou, a. s., číslo 68686174, bylo hrazeno pojistné 450 Kč měsíčně a na kapitálové životní pojištění, pojistná smlouva č. 30578504, uzavřená u ING Životní pojišťovna N. V. bylo hrazeno pojistné 4 990 Kč čtvrtletně. V daném případě je však mezi účastníky sporný samotný základ tvrzené pohledávky, zejm., zda pojistné na uvedené pojistné smlouvy a připojištění bylo hrazeno z prostředků v SJM. Mezi účastníky není spor o tom, z jakého účtu bylo pojistné plněno a že bylo hrazeno zůstavitelem, na uvedeném účtu se však mísily jak prostředky spadající do SJM, tak prostředky spadající do výlučného vlastnictví zůstavitele a je spor o tom, ze kterých konkrétních prostředků byly uvedené platby hrazeny. S ohledem na uvedené se odvolací soud omezil na konstatování spornosti takového majetku, resp. uvedených pohledávek.

17. Pokud jde o položky č. 71 a 72 – pohledávky vůči zůstaviteli z titulu náhrady toho, co ze společného majetku bylo vynaloženo na výhradní majetek zůstavitele v podobě použití peněžních prostředků ze SJM na úhradu výlučného dluhu zůstavitele u jeho matky Hany M. v celkové výši 250 000 Kč a u jeho sestry Hany F. v celkové výši 112 000 Kč, pozůstalá manželka navrhla zařazení těchto pohledávek do aktiv SJM s odůvodněním, že veškeré prostředky na úhradu těchto výlučných dluhů zůstavitele, vzniklých před uzavřením manželství, byly hrazeny z prostředků v SJM. Obě pozůstalé dcery namítly neexistenci těchto pohledávek, tyto dluhy či závazky nebyly obsaženy ani v dohodě o vypořádání SJM z předchozího manželství a z předchozí komunikace nijak nevyplývalo, že by zůstavitel měl matce či sestře jakékoliv finanční prostředky ještě vracet. Tvrdí tedy, že uvedené pohledávky byly uhrazeny ještě před uzavřením manželství s pozůstalou manželkou a ke dni uzavření manželství již neexistovaly. Pokud pozůstalá manželka předkládá k existenci dluhů čestná prohlášení, tyto listiny pozůstalé dcery zpochybňují s odkazem na věk a zdravotní stav osob, které ho vystavily. U těchto položek se proto odvolací soud shodně s okresním soudem omezil na konstatování spornosti existence tohoto majetku (pohledávek) vzhledem ke sporným tvrzením o skutkových okolnostech týkajících se rozhodných skutečností pro posouzení samotné existence těchto pohledávek v době vzniku manželství zůstavitele a pozůstalé manželky - a tedy sporných rozhodných skutečností pro posouzení, zda vznikl nárok na náhradu toho, co bylo vynaloženo ze společného majetku na výhradní majetek jen jednoho z manželů.

18. K položce č. 34 – nemovitá věc – dům č. p. xxx na pozemku parc. č. xxx - lze rovněž odkázat na odůvodnění napadeného usnesení, a to i pokud jde o skutková zjištění týkající se průběhu stavebního řízení. Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem, že uvedená nemovitost byla ke dni smrti zůstavitele v jeho výlučném vlastnictví. V té souvislosti poukazuje na závěry rozhodnutí Okresního soudu v Trutnově ze dne 18. 9. 2020, vydaného v řízení sp. zn. 9 C 112/2020, podle něhož „nový občanský zákoník vychází ze zásady superficies solo cedit (povrch je součástí pozemku). Jak je výslovně uvedeno v ustanovení § 506 odst. 1 o. z., jsou součástí pozemku rovněž stavby zřízené na pozemku. Právní stav, kdy je vlastníkem stavby subjekt odlišný od vlastníka pozemku, tak v současnosti může existovat pouze ve vztahu ke stavbám vzniklým do 31. 12. 2013, tj. za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (ve znění změn a doplňků). Jde o tzv. dočasné oddělení stavby od pozemku, přičemž tyto situace řeší ustanovení § 3054 a § 3055 o. z. Za současné právní úpravy dokonce i stavba zřízená na cizím pozemku připadá vlastníkovi tohoto pozemku (viz § 1084 odst. 1 o. z.). Za tohoto stavu nelze než dovodit, že stavba rodinného domu je součástí pozemku (stavební parcely), protože jde o stavby vzniklé za účinnosti nového občanského zákoníku na pozemcích ve výlučném vlastnictví žalované. To, co je součástí pozemku, sdílí s pozemkem jeho právní osud, aniž by to muselo být výslovně uvedeno v právním jednání, jímž se s pozemkem disponuje, a aniž by to mohl vlastník pozemku ovlivnit. Se zřetelem k výše uvedeným skutkovým a právním závěrům bylo irelevantní, jaká byla vůle účastníků při výstavbě rodinného domu i garáže, jakož i to, z jakých prostředků byla výstavba financována“. Uvedené závěry lze vztáhnout i na projednávanou věc. Odvolací soud dále (shodně se závěry vyjádřenými v komentáři k § 3055 o. z., WK, Systém ASPI) konstatuje, že smyslem § 3055 odst. 2 o. z. (na který odkazuje pozůstalá manželka) je zabezpečit, aby účinností občanského zákoníku nebylo zkráceno jak vlastnické právo vlastníka stavby, tak případně i věcná práva třetích osob vztahujících se ke stavbě. Stavba se nestane součástí pozemku (a majetkem vlastníka pozemku) tehdy, byla-li po 1. 1. 2014 zřízena na pozemku jiného vlastníka na základě věcného práva vzniklého stavebníku přede dnem nabytí účinnosti občanského zákoníku nebo na základě smlouvy uzavřené přede dnem nabytí účinnosti občanského zákoníku (§ 3055 odst. 2). Při posouzení okamžiku vzniku stavby jako věci je rozhodný okamžik, v němž je stavba vybudována minimálně do takového stadia, od něhož počínají všechny další stavební práce směřovat již k dokončení takto druhově i individuálně určené věci (k tomu srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1938/2012). Stavba, která vystupuje nad pozemek, vznikne, jakmile je již jednoznačně a nezaměnitelným způsobem patrno alespoň dispoziční řešení prvního nadzemního podlaží (k tomu srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 931/99). Bylo-li se stavbou započato sice před 31. 12. 2013, ale dosud z ní

není patrna dispozice alespoň prvního nadzemního podlaží, stává se rozestavěná stavba součástí pozemku (s výjimkou případů, kdy je stavba zřizována na základě věcného práva vzniklého nebo na základě smlouvy uzavřené do 31. 12. 2013 (§ 3055 odst. 2, § 1084 odst. 1). Pozůstalá manželka tvrdí, že zápis vlastnického práva v katastru nemovitostí neodpovídá skutečnému stavu, rodinný dům je dle ustanovení § 3055 odst. 2 o. z. v SJM, když se zůstavitelem se ústně dohodli na tom, že se bude jednat o společný majetek, a to jak ve vztahu k nabývaným pozemkům, tak ve vztahu k rodinnému domu. Dům byl pořízen z prostředků v SJM. V zástavní smlouvě zůstavitel nemohl činit žádná prohlášení k vlastnictví rodinného domu, když rodinný dům v uvedené době ještě neexistoval. Stavební pozemek začali vyhledávat se zůstavitelem již v roce 2012, v průběhu roku 2013 už projednávali konkrétní stavební záležitosti, ke stavbě se od počátku vyjadřovala, sama stavbu tzv. organizovala, jednala s firmami, a proto je zcela irelevantní, kdo figuroval jako stavebník v rámci správního řízení. V prosinci, možná v listopadu 2013 se snažili začít na pozemku pracovat a stavbu připravovat, tzv. začišťovali pozemek, připravovala se příjezdová cesta, koncem roku byly navezeny nějaké betony a na pozemku byly bagry, se základy domu se začalo v roce 2014. Dle jejích tvrzení se s pracemi na stavbě započalo v roce 2013, kdy se začalo tzv. hloubit. Pozůstalé dcery předmětný rodinný dům považují za výlučný majetek zůstavitele, užití přechodných ustanovení § 3055 o. z. na danou věc dle jejich názoru nedopadá, když tvrzená smlouva týkající se nemovitosti by musela být uzavřena písemně. Dále poukazovaly na skutečnost, že manželství bylo uzavřeno počátkem listopadu 2013 a manželství se zůstavitelem trvalo velmi krátce na to, aby veškerou stavbu mohla organizovat pozůstalá manželka, veškeré tyto záležitosti si celou dobu vedl sám zůstavitel. Pozůstalé dcery tvrdily, že ke konci roku 2013 žádná stavba neexistovala a že je nesmyslné, aby se v prosinci dělala základová deska. V souvislosti se stavbou rodinného domu pozůstalé dcery dále poukazovaly na skutečnost, že z kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2018 jednoznačně plyne vůle zůstavitele pozemky v této smlouvě označené nabýt výhradně do výlučného vlastnictví a ze smlouvy o zřízení zástavního práva k věcem nemovitým plyne, že nemovitosti jsou ve výlučném vlastnictví zůstavitele. Stavební povolení bylo vydáno výhradně pouze zůstaviteli a v celém řízení bylo jednáno pouze se zůstavitelem. V době, kdy byla uzavírána zástavní smlouva, rodinný dům již byl postaven. Odvolací soud uzavírá, že je otázkou právního hodnocení, zda předmětný rodinný dům je či není součástí pozemku, na kterém se nachází (§ 506 o. z.), a zda – s ohledem na výlučné vlastnictví zůstavitele k tomuto pozemku – rodinný dům spadá do SJM či nikoli. K posouzení této skutečnosti bylo nezbytné posoudit vlastnictví stavebního pozemku a existenci rodinného domu, resp. stavby. Z výpisu z katastru nemovitostí (tak jak je založen na č. l. 7, 8 spisu) bylo zjištěno, že vlastníkem pozemku, na kterém stojí předmětný rodinný dům, byl ke dni smrti evidován zůstavitel. Pozůstalá manželka tvrdí, že tento zápis v evidenci není v souladu s právním stavem. Ze všech skutečností zjištěných v tomto řízení vyplývá, že uvedený rodinný dům byl kolaudován až za účinnosti § 506 zák. č. 89/2012 Sb. (dále také o. z.), tj. po 1. 1. 2014. K tomu lze odkázat na skutková zjištění okresního soudu vyjádřená v odůvodnění napadeného usnesení. Z tvrzení účastníků, a to i z tvrzení pozůstalé manželky, je zřejmé, že k 1. 1. 2014 stavba nevznikla a neexistovala. Pokud jde o odkaz pozůstalé manželky na přechodná ustanovení k občanskému zákoníku účinnému od 1. 1. 2014, je nutno uzavřít, že ust. § 3055 odst. 2 o. z. nelze v dané věci aplikovat, a to nejen z toho důvodu, že tvrzená smlouva mezi pozůstalou manželkou a zůstavitelem nebyla uzavřena v písemné podobě, ale i z toho důvodu, že na posuzovanou věc ani nedopadá (viz výše). Odvolací soud tak uzavírá, že i za situace, kdyby se samotnou stavbou rodinného domu bylo započato v roce 2013, rodinný dům, resp. stavba, jako věc vznikla nejdříve až v roce 2014, tedy za účinnosti nového občanského zákoníku, a uvedená nemovitá věc se tak stala výlučným vlastnictvím zůstavitele. Proto uvedenou položku není možné zařadit do aktiv SJM zůstavitele a pozůstalé manželky. Tvrzení pozůstalé manželky, že mezi ní a zůstavitelem byla dohoda (a shoda) o tom, že uvedená věc bude spadat do SJM je irelevantní, stejně jako tvrzení, že věc byla pořízena z prostředků spadajících do SJM. Za nadbytečné odvolací soud považuje provádění dalšího dokazování ke stavu stavby k 1. 1. 2014, když závěr o neexistenci věci

(rodinného domu, resp. stavby) k uvedenému datu lze přijmout již na základě samotných tvrzení účastníků; nadbytečné se pak jeví i dokazování k obsahu zástavní smlouvy a kupních smluv.

19. K položce č. 35 - nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Frýdek-Místek, na listu vlastnictví č. xxx pro obec xxx, katastrální území xxx, a to pozemek parc. č. xxx a parc. č. xxx, lze rovněž odkázat na odůvodnění napadeného usnesení. Z listinných důkazů založených ve spise na č. l. 7 – 8 (z výpisu z katastru nemovitostí) a č. l. 99 – 103 (z kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2018) bylo zjištěno, že uvedené nemovitosti nabyl zůstavitel na základě kupních smluv uzavřených za trvání manželství, kdy zůstavitel je ve smlouvě uveden jako jediný kupující a v příslušné evidenci vedené u katastru nemovitostí je evidován jako výlučný vlastník uvedených nemovitostí – pozemků. Pozůstalá manželka potvrdila, že tyto nemovitosti byly pořízeny výlučně v souvislosti se stavbou rodinného domu (v souvislosti se zbudováním vodovodní přípojky na pozemku, který jim nepatřil, a v souvislosti s tím, že stavba domu zasahovala do dalšího pozemku). Fakticky jsou tyto nemovitosti užívány v souvislosti s užíváním rodinného domu, zvětšil se pozemek. Samostatný přístup k těmto pozemkům není, nejsou nijak samostatně oploceny a tyto pozemky navazují na stavební parcelu. Pozůstalé dcery uvedly, že se zřejmě jedná o jeden funkční celek. I ze samotných tvrzení pozůstalé manželky tak vyplývá, že uvedené nemovitosti jsou zjevně určeny k užívání společně s nemovitostí ve výlučném vlastnictví zůstavitele, a proto tato položka nebyla zařazena do aktiv SJM. Odvolací soud tak shodně s okresním soudem dospěl k závěru, že v souladu s ustanovením § 709 odst. 1 písm. d) o. z. uvedené nemovitosti – pozemky – nejsou součástí SJM zůstavitele a jeho pozůstalé manželky, když uvedené pozemky nabyl zůstavitel právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému majetku – rodinnému domu. V podrobnostech lze odkázat na odůvodnění napadeného usnesení.

20. Pokud jde o požadavek pozůstalé manželky na zařazení pohledávky z titulu vnosu do SJM ve výši 3 722 000 Kč (položka 64), pozůstalá manželka uplatnila své právo na vypořádání uvedeného vnosu, kdy byly použity společné prostředky na výlučný majetek zůstavitele (za předpokladu, že rodinný dům nebude zařazen do aktiv SJM). Tvrdila, že peněžní částka, která byla vynaložena do výstavby domu, je vnosem ze SJM do výlučného majetku zůstavitele. Manželům byl poskytnut úvěr na výstavbu domu ve výši 2 000 000 Kč, oba manželé byli k úhradě tohoto úvěru zavázáni společně a zbývající částku investovanou do stavby ve výši 1 722 000 Kč pak představují prostředky nabyté za manželství, přičemž je nerozhodné, který z manželů se více přičinil o jejich získání. Má tedy za to, že je nezbytné ve smyslu ustanovení § 764 o. z. ve spojení s § 742 o. z. tyto vnosy vypořádat. Pozůstalé dcery k tomu namítaly, že zůstavitel měl ve svém výlučném vlastnictví, tedy na svých výlučných bankovních účtech, prokazatelně ke dni předcházejícímu uzavření jeho manželství s pozůstalou manželkou celkovou finanční částku ve výši 2 735 757 Kč, ze které byla stavba rodinného domu dle jejich tvrzení prokazatelně financována. Navíc během roku 2016 zůstavitel prodal svůj družstevní podíl v bytovém družstvu Volgogradská 50 a takto získaná finanční částka 850 000 Kč byla také ve výlučném vlastnictví zůstavitele a byla použita na stavbu rodinného domu. Jedná se celkem o finanční částku ve výši 3 585 757 Kč, která byla prokazatelně ve výlučném vlastnictví zůstavitele. Obě strany tedy tvrdily rozporné skutečnosti týkající se prostředků, za které byl rodinný dům pořízen. Z tvrzení účastníků je zřejmé, že pokud jde o účty u peněžního ústavu, došlo k mísení prostředků ve výlučném vlastnictví zůstavitele a prostředků náležejících do SJM, přičemž mezi účastníky je sporné, k jakému účelu byly prostředky ve výlučném vlastnictví zůstavitele spotřebovány. Odvolací soud tedy shodně s okresním soudem konstatuje, že je dán spor o skutkových okolnostech týkajících se prostředků, za které byl rodinný dům pořízen, a tedy spor o existenci uvedené pohledávky. Navíc v řízení vyplynulo a bylo potvrzeno i pozůstalou manželkou, že rodinný dům užívali pozůstalá manželka se zůstavitelem a od okamžiku jeho smrti dům nadále užívá pozůstalá manželka, nikdo další v rodinném domě nebydlí. Jak vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3428/2020 ze dne 28. 1. 2021 při vypořádání vnosu ze společného majetku na výlučný majetek jednoho z manželů jde o to nahradit, oč byl

společný majetek ochuzen, nikoliv o odčerpání toho, oč se manžel v důsledku takového vnosu obohatil. Může však nastat situace, kdy dojde k souběhu hypotéz obou uvedených ustanovení; peníze vynaložené ze společného majetku slouží k zajištění potřeb života rodiny a společné domácnosti, a současně jsou i vynakládány na výlučný majetek. V takovém případě je třeba věc individuálně posoudit z hledisek uvedených v § 2 odst. 2 o. z., zejména zvážit, zda částka takto vynaložená by musela být vydána na zajištění totožné potřeby rodiny i v případě, kdyby současně nebyla vynaložena na výhradní majetek, a zda šlo o vydání přiměřené peněžní částky (částek). Podle výsledku této úvahy pak bude možno rozhodnout o úhradě toho vnosu úplné, částečné anebo o tom, že vnos uhrazován nebude. Odvolací soud uzavírá, že i s ohledem na tyto závěry nelze v rámci tohoto řízení o pozůstalosti do aktiv SJM zařadit pohledávku pozůstalé manželky na vnos z prostředků SJM na pořízení domu, který po celou dobu jeho existence užívá a uspokojuje tak svou potřebu bydlení.

21. Pokud jde o položku č. 26 – obchodní závod zůstavitele, resp. o pohledávku zůstavitele za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ve výši 10 341 Kč, pohledávku zůstavitele za Okresní správou sociálního zabezpečení ve výši 20 165 Kč a pohledávku zůstavitele za Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště ve Frýdku-Místku ve výši 2 045 Kč, které byly zařazeny mezi aktiva obchodního závodu, odvolací soud se neztotožnil se závěry soudu 1. stupně. Bez ohledu na konkrétní odvolací námitky pozůstalých dcer týkajících se postupu soudu při vypořádání této položky má odvolací soud za to, že nelze dovodit existenci obchodního závodu ke dni úmrtí zůstavitele. Jak vyplývá z nesporných tvrzení účastníků, zůstavitel podnikal samostatně, živnostenské oprávnění získal před uzavřením manželství. Z vyjádření pozůstalé manželky vyplynulo, že zůstavitel tzv. uplatňoval paušální výdaje, nevedl účetnictví a daňovou evidenci, podával pouze daňové přiznání a obchodní závod neexistuje. Zůstavitel podnikal na základě živnostenského oprávnění a fakticky šlo o to, že domlouval obchody převážně pro firmu Odra Trading spol. s r. o. a této firmě spolupráci vyfakturoval a jednou za měsíc dostal odměnu, fakticky to probíhalo tak, že práci vykonával v kanceláři této společnosti, využíval jejich zařízení, jejich telefon, jejich auto, pracoval pro tuto firmu ne jako zaměstnanec, ale na základě živnostenského oprávnění a své sídlo měl na adrese trvalého pobytu. K podnikání však nepoužíval žádné věci ve svém vlastnictví a odměna mu byla vyplácena na účet, nakládal s ní jako se mzdou. Pozůstalá manželka uvedla, že není informována o tom, že by takto vyplácená částka byla někdy investována do podnikání. Pozůstalé dcery samy neoznačily žádný majetek, který by měl tvořit obchodní závod zůstavitele, uvedly, že po úmrtí zůstavitele byly vyplaceny, resp. vznikl zůstaviteli nárok ještě na vyplacení dalších odměn za dobíhající obchody, které sjednal před smrtí, a toto považují za aktiva obchodního závodu a poukazovaly na skutečnost, že 95 % obratu firmy Odra Trading spol. s r. o. činily právě obchody zůstavitele. Konkrétní majetek tvořící obchodní závod však neoznačily. Ze zprávy Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR ze dne 29. 8. 2018, ČSSZ ze dne 30. 8. 2018, Finančního úřadu pro Moravskoslezský kraj ze dne 5. 3. 2019 (založených na čl. 32, 33, 137 spisu), odvolací soud zjistil existenci pohledávek zůstavitele za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ve výši 10 341 Kč, za Okresní správou sociálního zabezpečení ve výši 20 165 Kč a za Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj ve výši 2 045 Kč. Ze sdělení Vladimíra A. ze dne 8. 7. 2019 (založeného na č. l. 283 spisu) bylo zjištěno, že společnost Odra Trading spol. s r. o. se zůstavitelem spolupracovala od února 1993 na základě smlouvy o zprostředkování. Ke dni úmrtí zůstavitele mu uvedená společnost ničeho nedlužila, společnost naopak eviduje pohledávku za zůstavitelem z titulu nevypořádané zálohy. Zůstavitel měl právo užívat ke splnění svých povinností plynoucích mu ze smlouvy jakékoliv z vozidel společnosti, taková dohoda byla uzavřena v ústní formě. Ve smyslu ust. § 502 obč. zák. obchodní závod je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. V rámci tohoto řízení nebyl zjištěn žádný majetek (soubor jmění), který by ke dni smrti zůstavitele tvořil obchodní závod tak, jak předpokládá výše uvedené ustanovení. Pokud jde o pohledávky zůstavitele za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ČR, Okresní správou sociálního zabezpečení a Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, tyto dle názoru odvolacího

soudu netvoří jmění obchodního závodu a s ohledem na charakter těchto pohledávek, kdy platby těmto subjektům byly ze zákona provázány s příjmy zůstavitele (tj. majetkem v SJM) odvolací soud uzavřel, že tyto pohledávky je nutno zařadit do aktiv SJM.

22. Z výše uvedeného tedy lze shrnout, že s ohledem na veškeré v řízení zjištěné skutečnosti a na obsah tvrzení účastníků tohoto řízení odvolací soud považuje za sporné majetkové položky č. 64 (vnosy ze SJM na výlučný majetek zůstavitele v souvislosti s pořízením rodinného domu), č. 67 – 69 (vnosy ze SJM na výlučný majetek zůstavitele v souvislosti s placeným pojistným), č. 71 – 72 (vnosy ze SJM na výlučný majetek zůstavitele v souvislosti s úhradou půjček poskytnutých matkou a sestrou zůstavitele), a č. 73 – 74 (pohledávky z titulu neplatného darování); tyto položky pro spornost proto do aktiv vypořádávaného SJM nezařadil (když za účelem odstranění spornosti by bylo zapotřebí provádět dokazování, které by překročilo meze pozůstalostního řízení). Přes požadavek účastníků na zařazení majetku do vypořádání SJM soud s ohledem na charakter položek jmění jako dluhů (pasiv) do SJM dále nezařadil pohledávku dcery Beáty M. na výplatu částky odpovídající nevyplacenému pojistnému plnění (položka č. 11) a pohledávku z tzv. meziúvěru. Odvolací soud dále (s ohledem na výše uvedené závěry vyjádřené pod bodem 15 odůvodnění) nezařadil do aktiv SJM pohledávku vůči pozůstalé dceři Adéle M. z titulu neplatného právního jednání – darování částky 50 000 Kč. Shodně se závěry okresního soudu dále odvolací soud nezařadil do aktiv SJM pohledávku z titulu úhrady výživného pro dcery zůstavitele z prostředků SJM, jak bylo požadováno pozůstalou manželkou (pol. 65 a 66) a ani projednávané nemovitosti (pol. č. 34 a 35). Mimo uvedených položek odvolací soud dále do SJM nezařadil ani obchodní závod (pol. 26), když v odvolacím řízení vyšlo najevo, že takový majetek ke dni úmrtí zůstavitele neexistoval. Ve vztahu k pohledávkám, které byly okresním soudem zařazeny do pozůstalostního jmění v rámci vypořádání obchodního závodu zůstavitele jako součásti SJM, tedy pohledávka zůstavitele za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ČR, za Okresní správou sociálního zabezpečení a za Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, bylo určeno, že spadají do aktiv SJM.

23. Do aktiv SJM zůstavitele a jeho manželky tak byl pro účely vypořádání SJM v tomto řízení zařazen majetek specifikovaný ve výroku tohoto rozhodnutí**.** Existence tohoto majetku ke dni smrti zůstavitele není mezi účastníky sporná (k posouzení pohledávek vypořádaných okresním soudem v rámci položky projednávané jako obchodní závod pak viz výše), není rozporováno, že (minimálně) ve zjištěném rozsahu tento majetek patřil do SJM, je však spor o tom, jakým způsobem tento majetek vypořádat. Ze stanovisek účastníků je zároveň zřejmé, že nelze očekávat uzavření dohody ohledně vypořádání SJM, a to zejména s ohledem na jejich spor ve vztahu k dalšímu majetku, který do SJM pozůstalostním soudem zařazen nebyl (uvedené se týká zejména nemovitostí a prostředků, za které byl pořízen rodinný dům). Proto je na místě o vypořádání SJM rozhodnout soudem (§ 162 odst. 2 z. ř. s.). Ve vztahu k vypořádání zůstatků na účtech zůstavitele a pozůstalé manželky je nutno vycházet ze závěru, že smrtí majitele účtu smlouva o běžném či vkladovém účtu nezaniká a do práv a povinností zemřelého majitele takového účtu vstupují jeho dědici děděním. Obvyklá cena takového majetku se shoduje s výší zůstatku peněžních prostředků na účtu v okamžiku smrti majitele účtu (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1219/2009).

24. Při vypořádání SJM, tedy při rozhodování o tom, co ze zjištěných aktiv SJM připadá do pozůstalosti a co připadá pozůstalé manželce, postupoval soud v souladu s ustanovením § 764 o. z. podle pravidel uvedených v ustanovení § 742 o. z., kdy zejména platí, že podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné. Ocenění do SJM zařazeného majetku nebylo v rámci odvolacího řízení zpochybněno, odvolací soud vycházel v tomto směru ze skutkových zjištění učiněných okresním soudem (viz odůvodnění napadeného usnesení), doplněných ve vztahu k pohledávkám za Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, Okresní správou sociálního zabezpečení a Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj dokazováním provedeným odvolacím soudem (viz výše).

25. Obvyklá cena veškerého majetku zařazeného soudem do aktiv SJM činí 2 709 791,78 Kč, do vlastnictví každého z manželů by tak měl v rámci vypořádání SJM připadnout majetek v hodnotě

1 354 895,89 Kč. Jak je již konstatováno výše, v rámci odvolacího řízení odvolací soud vycházel a přezkoumával napadené usnesení z hlediska uplatněných odvolacích námitek, ve vztahu k majetku, kterého se odvolací námitky netýkaly, proto vychází ze souhlasu účastníků s provedeným vypořádáním a zařazením či nezařazením majetku do SJM.

26. Odvolací soud tedy respektoval projevenou vůli účastníků k vypořádání SJM v tom směru, že respektoval způsob vypořádání SJM provedené okresním soudem v tom rozsahu, ve kterém nebylo rozhodnutí napadeno, a usnesení částečně změnil pouze v rozsahu dotčeném odvolacími námitkami, což v konečném důsledku vedlo ke změně rozhodnutí tak, že odvolací soud nezařadil do aktiv SJM položku označenou jako obchodní závod a dále zde nezařadil ani pohledávku v rozsahu 50 000 Kč z titulu neplatného právního jednání zůstavitele (darování). Do aktiv SJM odvolací soud pak zařadil pohledávky zůstavitele vypořádané okresním soudem pod položkou obchodní závod a určil, že tyto patří do pozůstalostního jmění. Jiný majetek nesporně spadající do SJM v tomto řízení zjištěn nebyl. V souladu se změnou týkající se určení rozsahu majetku patřícího nesporně do SJM pak odvolací soud stanovil obvyklou cenu tohoto majetku částkou 2 709 791,78 Kč. Shodně s okresním soudem postupoval odvolací soud při rozdělení majetku v SJM tak, aby byly minimalizovány pohledávky potřebné k vyrovnání podílů obou bývalých manželů na vypořádávaném SJM. Proto rozhodl, že do aktiv pozůstalosti připadá pohledávka za pozůstalou manželkou Jiřinou J. z titulu vyrovnání podílů z vypořádání společného jmění manželů ve výši 261 793,51 Kč. Pokud jde o požadavek pozůstalých dcer na přikázání práv a povinností k běžnému účtu č. 183631285/0300 vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky se zůstatkem ve výši 723 962,67 Kč s příslušenstvím a terminovanému vkladu č. xxx vedenému na jméno Ing. Rostislav M. u Československé obchodní banky, a. s., se zůstatkem ke dni úmrtí ve výši 815 237,40 Kč s příslušenstvím, se kterým pozůstalá manželka vyjádřila nesouhlas, odvolací soud odkazuje na odůvodnění napadeného usnesení a se zvoleným postupem okresního soudu se ztotožňuje, kdy okresní soud uvedený majetek přikázal pozůstalé manželce. Jakkoli lze pochopit odvolací námitky pozůstalých dcer, účelem vypořádání SJM v tomto řízení není zajistit úhradu dluhů zůstavitele či jeho pozůstalé manželky, ale vypořádat SJM dle pravidel vyplývajících z ust. § 742 o. z. a § 162 z. ř. s. Za situace, kdy nedošlo k uzavření dohody mezi dědici a pozůstalou manželkou, nezbývá, než aby rozhodl autoritativně soud.

27. Na základě výše uvedeného tedy odvolací soud napadené usnesení postupem dle ustanovení § 220 o. s. ř. změnil tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

28. O náhradě nákladů odvolacího řízení bude rozhodováno v konečném řízení o pozůstalosti.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **je přípustné** dovolání z důvodů uvedených v ust. § 237 o. s. ř. a lze je podat ve lhůtě 2 měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Ostrava 25. října 2022

JUDr. Miroslava Holubová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Gaždová.